

*Prijepis vakufname preuzet je iz njenog šerijatskog originala.
Priredio je ubogi Jusuf, kadija u Sarajevu zaštićenom; zapisano početkom mjeseca rebiu-l-evvela godine
devet stotina devedeset treće*

*Prijepis vakufname preuzet je s njenog originala uz moje dopuštenje.
Zapisao ubogi Ahmed sin Osmanov, mevla sarajevski*

VAKUFNAMA ZA DŽAMIJU ČASNU, IMARET I HANIKAH HUSREV-BEGA – NEKA TRAJU DOVIJEKA

Hvala Allahu, Onome Koji pomaže robove Svoje da dveri dobrih djela raskrile, Koji im pomaže da domognu se uzroka sreće; svjetlost uzvišenosti i moći Njegove sva bića obasjala je; tragovi Njegova poretka i dobročinstva Njegova ozarili su lica svemu što je postojeće. Hvalimo Ga što nas je blagodatima obasuo, što nas je islamu pravouputio, ummetom Svoga Vjesnika i Miljenika nas učinio – Muhameda kome blagoslov i spas pripadaju; zahvaljujemo Mu što nas učini zaštitnicima islama i izvršiocima džihada naloženoga na putu suzbijanja tirana i idola. I svjedočimo da nikakva božanstva osim Allaha nema, Onoga Koji jedini je i nikakva druga nema – svjedočenjem koje čvrstom vjerom sumnju odagnava i čija zvijezda je blistava na obzorju pravovjerja – bez nagađanja ikakva. I svjedočimo da Muhamed Njegov rob i poslanik je – „trgovinom“ koja posjednika svoga spašava od bolne kazne, na Dan kada moć ni imovina koristiti neće, niti potomstvo, već samo ono s čim Allahu dođe srce koje čestito je.

Allah ga blagoslovio, porodicu njegove i ashabe njegove, njegove supruge i evlade – dokle god je svitanja i dokle god svjetlosti je.

A zatim:

Nijednom pametnom, zrelom i pronicljivom čovjeku skriveno nije da ovaj svijet prolazno uživanje je, da je stanište osame i nevolje, da nije postojano boravište ni stanište već on je samo prolaz kojim prolazi se u Džehennem ili u Dom koji spasonosan je. Stoga, razuman čovjek je onaj koji se njime ne zavarava i u njega se ne pouzda, koji ga očima ljubavi i strasti ne gleda; sretan je onaj ko sebe sama na odgovornost poziva, ko svoj dan današnji prema jučerašnjim samjerava prije časa i susreta suđena; koji se upinje da sve više radi i ko ulaže truda jer dobročinstva odagnavaju ružna djela a najčasnije dobročinstvo i dobro djelo ono je što traje, što ostaje; i najljepše dobro djelo ono je koje trajno je i koje upotpunjeno je, a to vakuf je, čija korist neprekidna je dokle god svijeta je, čiji plodovi traju do Dana zbora i uzajamnog dozivanja.

Pošto je ove uvodne riječi sasvim shvatio i pošto je duboko značenje tih riječi otkrio – potpuno i razumijevajući ih u cijelosti – čestiti čovjek kome je Allah svevišnji darivao dušu svetu, u ljudskome savršenstvu, ovaj što plemenit je izuzetno, čije blagodarje je preobilno, čovjek široka lica, koji trud ulaže u uznošenju riječi Vjere, koji pomagač islama i muslimana je, koji islamsku zajednicu pravednošću i poštenjem objedinjuje a protiv utjecaja nepravde i tiranije, koji vođa ratnika i mudžahida je, koji utočište za borce je, vojnicima sklonište a koji vjeruju da Bog jedan je, čija se moć iznad svih mjerila očituje, onaj što suncu emira ravan je, plamenu Vjere, emir Husrev-beg al-

Gazi, sada valija u Bosni – jednom od uzvišenih i časnih krajišta islama u oblasti Rumelije – neka Allah sačuva je, Onaj Koji Vlada Apsolutni je – htjede izraziti dio zahvalnosti za ono čime ga Allah uzvišeni podari od darova Svojih, blagodat Svojih golemih; da izvrši dio obaveze za ono što Uzvišeni Allah podario mu je za uzdizanje stjegova Vjere, izlivanje dobročinstva i podizanje džamija za pravovjerne, iskreno radi Allaha Koji plemenit je, nadajući se dobroti Njegovoj koja veličanstvena je i darežljivosti Njegovoj koja preobilna je, ne bi li učinio ga nasljednikom Dženneta blagodatna. Stoga sagradi u naprednom, u razvijenom gradu Sarajevu, u spomenutom sandžaku džamiju glavnu, prostranu i divnu, veličanstvenu i zanosnu, pa je Allah Uzvišeni i Presveti Svojom kućom učini i bogomoljom za one što robovi su Njegovi. Potom ju je izuzeo iz svoga vlasništva, prepustivši je ljudima, dopustio im radi Boga da u nju ulaze kako bi obavljali namaze propisane, i sunete, i nafile, i džumu namaz, i bajrame, učenje Kur'ana i u itikaf zatvaranje. I muslimani jatimice – nakon što je izdato opće dopuštenje – u nju udoše da bi obavljali namaze propisane, sunnete i bajrame, da kazuju hutbe učeći ezane i ikamete, kao što u svim džamijama uobičajeno je, u prisustvu časnoga vakifa na koga je već ukazano i od koga potječe.

Zatim je poželio sa žarom da hajr potraje, da ova džamija opstaje i da posjećena bude, pa je uvakufio i dao je kao milodarje od svoje čiste imovine i najčistijih prihoda, dok je živ i u punome zdravlju, ono što njemu pripadalo je, što njegovo je i čime upravljao je do trenutka ovoga vakufskoga ustanovljenja. To se odnosi na sela Kromište /قرومشته/, selo poznato kao Vitačište /ويتاچشته/, selo poznato kao Kusr Bunz /قصور بنوز/ u kadiluku zvanom Zihna /زحنة/ u Rumeljskom vilajetu; zatim selo poznato kao Nesi /نسی/ i selo Davud /داود/, selo Zigosti /زیغوستی/ u kadiluku Drami /درامة/ a koja su prešla na spomenutog vakifa po pravu nasljeđa od njegova oca – neka mu bude oprošteno – Ferhad-bega sina Abdulgafurova, izuzev osmine koja je prešla na njegovu majku al-Sadriju od njenoga muža rahmetli Ferhad-bega u svakome od navedenih sela koja ne treba dodatno određivati jer su poznata u svojim krajevima po pripadanju svojim vlasnicima.

Također je uvakufio spomenuti vakif iz svoga čistoga imetka posjed poznat kao čitluk Mensur-bega koji se nalazi u kadiluku Serez /سیروز/ a kojeg je kupio spomenuti vakif iz nasljedstva vojnika Nasuha u svim njegovim granicama i sa svim pravima.

Također je uvakufio iz svoje cjelokupne imovine imanje koje je kupio spomenuti vakif od Muse sina Muhamedova a koje se nalazi u navedenom kadiluku i poznato je po svojim granicama u svome mjestu, zajedno s robovima koji se na njemu nalaze.

Zatim je spomenuti vakif uvakufio imanje kupljeno od žene po imenu Hatun-hanuma, kćer Ibrahim-bega, sa svim granicama i pravima koja su u svome mjestu poznata.

Zatim je spomenuti vakif uvakufio brojne i međusobno odvojene oranice koje se nalaze u selu Čitlukci /چیتلوکچی/ i u Nahoru /نحور/ koji pripada kadiluku Sejruz /سیروز/ a sve njih ne treba precizirati i objašnjavati budući da su poznate žiteljima u tim mjestima.

Također je uvakufio iz svoje imovine tri pašnjaka koji su poznati mještanima kao čairi Junus-paše, Modinja /مودنیه/ i Gonluk /غونلق/ a nalaze se blizu kasabe Sejruz i nije potrebno precizirati ih i objašnjavati budući da su poznati tamošnjim mještanima.

Također je spomenuti vakif uvakufio preko stotinu izvrsnih grla konja, i to kobila na ispaši, radnih konja i ždrebadi; isto tako je uvakufio stotinu i nešto više izvrsnih grla goveda – krava, bikova, teladi, junadi i dr. a koja pasu na tim pašnjacima.

Spomenuti vakif je također uvakufio imanje koje se nalazi u nahiji Lukavica /لقویچه/, u selu Jablano /یابلانوه/, a pripada sarajevskom zaštićenom kadiluku, poznato kao čitluk Tursun Ceribaše, zajedno s robovima i ropkinjama koji su u braku i koji su njihovi potomci – u svim njegovim granicama i

sa svim pravima unutar tih granica, kao i s pravom napajanja i s pravom na vodotoke, na drvenu i ogrjevnu građu, a čije granice ne treba precizirati budući da su poznate tamošnjim mještanima.

Također je uvakufio čitavo imanje koje je spomenuti vakif kupio od Alije al-Kazganija / علی / القزغانی / sa svim njegovim granicama i pravima.

Također je uvakufio oranice koje je kupio od Potur-paše u navedenoj seoskoj oblasti, sa svim granicama i pravima koja ne zahtijevaju posebno određivanje, budući da su poznata u tome mjestu.

Također je uvakufio cijeli pašnjak poznat kao čair Butila / بوتله /, koji pripada Sarajevu, a koji ne zahtijeva posebno određivanje ni opisivanje zbog svoje opšte poznatosti u tim krajevima, i to zajedno s drugim poljoprivrednim zemljištima koja su povezana s tim pašnjakom, poznatim pod imenom Dubik / دوبيك /, a što također ne treba posebno određivati jer je poznato među svojim stanovnicima.

Također je uvakufio cijelo imanje koje se nalazi u nahiji Dubrovnik, a pripada kadiluku Sarajevo, smješteno u blizini sela Crna Rijeka / چرنه ريقه /, poznato pod imenom čiftluk Radonja / رادونيه / i Radovan / رادوان /; kao i sva poljoprivredna zemljišta koja se nalaze u spomenutom selu, poznata pod nazivima Uzgon / ازغون / i Idorište / ايدورشته /, sa svim što im pripada, sa dodacima, u granicama i s pravima, što ne treba posebno određivati budući da su u tome mjestu poznata.

Također je uvakufio cijeli pašnjak kupljen od Alija Katiba, a koji ne treba posebno određivati zbog njegove opšte poznatosti.

Također je uvakufio sva poljoprivredna zemljišta i ono što im pripada, a koja se nalaze u blizini sela Ljubimlje / لوبمله / u navedenoj nahiji, kupljena od Bahši sina Isinoga, poznata kao spomenuta poljoprivredna zemljišta Radovina i Radovan.

Također je uvakufio cjelokupno imanje sa svime što mu pripada, smješteno u selu Drabnik / درابنك / u spomenutoj nahiji, poznato kao čiftluk Šejh Ferah i čiftluk Perbil / پربيل /, a koje ne treba posebno određivati budući da su poznati među mještanima.

Također je uvakufio cijeli pašnjak koji se nalazi u navedenoj nahiji, a koji ne zahtijeva posebno određivanje ni opisivanje jer je poznat među stanovnicima kao Begler Konaci / بیکلر قوناغی /.

I isto tako, cjelokupno imanje sa svim što mu pripada, a koje se nalazi u nahiji grada Tešanj / تشنه /, u kadiluku Brod / برود /, poznato kao čiftluk Mehmed Čelebije sina Ahmed-bega; kao i cijelo poljoprivredno zemljište poznato pod nazivom Omanjska / اومانسقه /, u navedenom kadiluku.

Isto tako i sva poljoprivredna zemljišta koja se nalaze u toj nahiji, kupljena od Ahmed Vojvode, poznata pod imenom Plana / بلانه /.

Također i ona poznata pod nazivima Kozmadina / قوز مدینه /, Gornji i Donji Modrič / کورنه و دولنه / i Kinlice / کینلچه /, u blizini spomenutoga grada Tešnja.

Također je uvakufio sva poljoprivredna zemljišta i razbacane, međusobno odvojene parcele u blizini grada Jajca, u nahiji Dnolučkoj / ایدنولوقه /, poznate pod imenima Divdžani / دیوجانی /, Bekrića Gora / بکرنجه غوره /, Gornja i Donja Šibenica / کورنه و دولنه شبنچه /, Čanica / چانچه /, Nukidovci / نوکیدوک / i Kojići / قویک /, sa svim granicama te svim dažbinama i pravima koja ne treba posebno određivati i opisivati.

Isto tako, sva razbacana poljoprivredna zemljišta i ono što im pripada, poznata pod nazivima Malena Vas /مالنه واش/, Mahvik /محويك/, Libureci /ليوره چي/, Lišani /ليشانی/, Podgređe /بودغراديه/ i Vukšić /وقشك/, koja se nalaze između grada Ključa /كلوچ/ i Ostrošca /استرويجه/ a koje ne treba posebno određivati zbog njihove poznatosti u tim krajevima; također na svakom imanju robove i robinje, oženjene i neoženjene, zajedno s njihovim potomstvom.

Zatim je uvakufio cijeli mlin koji radi na vodi zvanoj Zrmanja /هرزرمانيه/, u istoj nahiji, poznat kao mlin Karli-oglu /قرلى اوغلو/, sa svim njegovim alatima, spravama, mlinskim kamenjem, zemljištem i građevinom, te s pravom na napajanje i korištenje vodotoka, sa svim pripadajućim pravima i u svim granicama koje ne treba posebno određivati zbog njihove poznatosti među stanovnicima tih krajeva.

Spomenuti vakif je iz svojih najkvalitetnijih dobara uvakufio i šezdeset dućana, međusobno povezanih, smještenih u čaršiji grada Sarajeva zaštićenoga, u blizini musafirhane rahmetli Isa-bega Gazije, kao i još jednu veliku radnju među njima, pripremljenu za zanatstvo pređe i suknara, poznatu i označenu u svakom dijelu kao mutaphana, koja je na tome mjestu poznata po tome što pripada navedenom vakifu.

Tako je sve što je spomenuto od nekretnina, dućana, imanja, zemljišta i oranica, te ostalog što je navedeno i objašnjeno, prema uslovima čiji će se detalji navesti u ovoj časnoj i šerijatski valjanoj vakufnami, postalo valjan i pravno važeći vakuf – kao izričit, jasan i pravno presuđen, postojan i trajan – a koji sadrži sve uvjete ispravnosti i obaveznosti, koji je potpun i valjan, oslobođen svake zapreke nevaljanosti, izmjene i kvarenja – sve dok Allah ne naslijedi Zemlju i ono što je na njoj, a On je Najbolji Nasljednik. Nagrada vakifu pripada od Allaha Koji plemenit je i Koji pomaže.

Vakuf časnog vakifa – neka trajan bude – namijenjen je muslimanima.

Iz obilja iskrenih osjećanja, od svoje najčišće imovine i najboljih prihoda, onoga što je bilo njegovo, u njegovom posjedu do trenutka izdavanja ovog vakufa, on je udijelio i uvakufio iznos od petnaest hiljada zlatnih sultanskih i franačkih kovanica, od kojih svaka vrijedi pedeset i pet srebrnih dirhema u opticaju, od čega polovina iznosi sedam hiljada i pet stotina florina kao potvrda izvornog iznosa.

Isto tako je spomenuti časni vakif uvakufio stotinu trideset i dvije hiljade dirhema kovanoga novca, dobijenog od vrijednosti raznih zlatnih posuda, čija je količina iznosila hiljadu i dvije stotine miskala čistog zlata, pri čemu je svaki miskal vrijedio šezdeset kovanih dirhema, važećih u osmanskom prometu za vrijeme sultana Sulejmana-hana, neka Allah ovjekovječi njegovu vlast i njegovom dobrotom neka svijet obaspe.

Također je uvakufio stotinu dvadeset hiljada dirhema od vrijednosti raznih srebrnih posuda čija je težina iznosila trideset hiljada dirhema čistoga srebra, pri čemu je svaki dirhem vrijedio četiri kovanice srebra, važeće u tadašnjem prometu.

Također je uvakufio osamdeset hiljada kovanih dirhema, dobijenih od dragocjenog nakita – ogrlice od upletenih dragulja, sastavljene od trinaest badahšanskih bisera i šezdeset i dva okrugla, skupocjena biserna zrna.

Isto tako je uvakufio pedeset hiljada važećih srebrnih kovanih dirhema, dobijenih od vrijednosti biserne ogrlice sastavljene od sedamdeset okruglih bisera, od kojih je svako zrno vrijedilo sedam stotina četrnaest srebrnih kovanih dirhema.

Također je uvakufio dvadeset hiljada dirhema kovanog i važećeg novca u tadašnje vrijeme, od vrijednosti tespiha sastavljenog od stotinu okruglih bisera, pri čemu je svaki biser vrijedio dvije stotine srebrnih kovanih dirhema.

Isto tako je uvakufio stotinu devedeset osam hiljada kovanih srebrnih dirhema od vrijednosti sablija ukrašenih, zlatnih noževa i handžara sa ugrađenim dragim kamenjem, kao i od vrijednosti zlatnih prstenova ukrašenih dijamantima, safirima, rubinima, tirkizom, smaragdima i drugim draguljima.

Spomenuti vakif je uvakufio iznos od petnaest puta sto hiljada dirhema, te dodatnih sedamdeset i pet hiljada srebrnih kovanih dirhema, važećih u tadašnje vrijeme – za vrijeme sultana Sulejmanahana.

Dakle, ukupni iznos novca i vrijednosti spomenutih stvari iznosi tri miliona kovanih dirhema, kako je izloženo i pojašnjeno u šerijatskoj potvrdi koja je predata u ruke mutevelije.

I svaka od ovih navedenih stvari prethodno je u cijelosti, sa svojim stvarnim predmetima i osobama, predata u ruke mutevelije, te ih je on sve preuzeo iz ruku spomenutog vakifa. Zatim je mutevelija sve to prodao u prisustvu navedenog vakifa, a on je to od njega kupio putem spomenute šerijatski ispravne kupoprodaje, na osnovu prava starateljstva i uvjetovanog ovlaštenja, kako je to utvrđeno i zapisano u ovoj šerijatskoj vakufnami koja slijedi, a čiji će se navod nastaviti.

Mutevelija je primio ukupno osam ovih stvari iz ruku šerijatskog zastupnika od vakifa, a to je naš gospodin Abduselam sin Isin, pravnik, što je potvrđeno u šerijatskoj potvrdi i valjanoj vjerskoj ispravi predanoj muteveliji kojem je dosuđena vakufska nadležnost, uz pripadajuće obaveze, po mišljenju pravih i učenih imama koji su se s tim složili.

Zatim je čestiti vakif – neka Allah učini da svojim dobročinstvom obaspe muslimane – odredio kao uvjet da upravljanje navedenim vakufima, raspolaganje njima, nadzor nad njima i izvršavanje obaveza i odgovarajućih dužnosti pripadne njegovoj izuzetnoj osobnosti sve dok mu njegova plemenita duša bude pratilja, da s njima postupa kako želi i kako mu je volja.

Postavljanje, smjenjivanje i pitanja ugovora bit će u njegovim plemenitim rukama.

Zatim spomenuti i časni vakif povjeri pitanje tevlijeta, ali ne i nadzora, pa postavi kao svoga punopravnog zamjenika, te predade upravu i raspolaganje najboljem među svojim oslobođenicima i stupu svojih izabranika – Muratu vojvodi, sinu Abdulaha, koji se obaveza da će vršiti sve pripadajuće dužnosti i poslove dokle god bude u životu. Kada umre, njihova obaveza prestaje, ali dok je živ – obaveza ostaje.

Ako toga ne bude, onda najboljim oslobođenicima spomenutog vakifa, potom sinovima njihovih sinova a kada sinovska loza izumre onda sinovima njihovih kćeri, i tako redom – boljem od boljega i najzrelijim prema njihovim sposobnostima, tako da najbolji od njih bude mutevelija a najzreliji da bude nadzornik i ubirač prihoda.

Spomenuti vakif je također odredio da svaki mutevelija u svome mandatu iskorištava spomenute vakufe u svim vrstama iskorištavanja, na najbolji i najkorisniji način, da se trudi i upinje kako bi vakufi maksimalnu korist donosili. Ono čime Allah opskrbi spomenute vakufe kao dobicima trošit će se u svrhe kako će biti određeno u nastavku.

Potom je vakif odredio da se od spomenutih prihoda vakufa svakodnevno izdvaja: trideset dirhema za muteveliju; deset dirhema za nadzornika; sedam dirhema za pisara koji vodi evidenciju prihoda

i rashoda vakufa kako bi se zaštitila imovina vakufa od oštećenja i gubitka. Također je odredio spomenuti vakif za hatiba u navedenoj džamiji dnevno osam dirhema. Imamu za pet dnevnih namaza pripada šest dirhema dnevno. Uvjetovao je da hatib i imam budu dobri učenici, ispunjavajući uslove za namaz i hutbu, da posjeduju valjane manire, da su dobro upućeni u ono što Sunnet Poslanikov nalaže, prenesen od pravednih prethodnika. Najpoželjniji je i najpreći onaj koji je hafiz. Također, on ne smije biti sluga vladara i upravitelja, kako ne bi izostala redovna posvećenost obavezama. A svakom od dva mujezina pripadaju po četiri dirhema dnevno, pod uvjetom da su posvećeni službi, da poznaju vrijeme namaza, glasno pozivaju s minareta i obavljaju ezan pravilno, bez grešaka. Onome ko pomaže pri pozivanju na džumu-namaz pripada jedan dirhem. Svakom od četverice hafiza, koji u petak prije namaza uče Kur'an časni pred okupljenim narodom, kako valja – glasno i lijepo – pripadaju po tri dirhema a njihovom starješini na mahfilu pripada svaki dan pet dirhema. Četiri dirhema pripadaju dvojici putujućih učenika i hafiza i za dvojicu mujezina po dva dirhema svakome – dok u spomenutom gradu borave. Ako se stalno nastane, tada putujući učenici i hafizi koji dođu naknadno neće biti uključeni u prvobitni iznos. Najavljiivaču /mu'arrifu/ pripadaju svaki dan dva dirhema, a nuktadžiji pripada jedan dirhem. Dvojici zaduženih službenika u spomenutoj džamiji pripadaju po tri dirhema dnevno. Onome koji pali lampe, svijeće i kandilje u odgovarajuće vrijeme i na odgovarajućem mjestu pripadaju svaki dan po tri dirhema. Također je određeno za trideset učenika koji lijepo uče Kur'an, od kojih svaki svakoga dana, u grupi, prouči po jedan džuz od trideset džuzeva Kur'ana časnoga u ovoj džamiji časnoj, tako da hatmu prouče i sevape za nju namijene časnom poslaniku Muhamedu a. s., zagovorniku da nam se grijesi oprost, onome što srca naša osvjetljava, njegovoj porodici i njegovim ashabima, te kao dovu za dušu plemenitog vakifa – da ga Allah nagradi na najbolji način i trajno – kao i dovu za sve muslimane i muslimanke, za vjernike i vjernice – i to dnevno nakon podne namaza, svakome od njih četrdeset dirhema mjesečno.

I odredio je uvjet da hatib, imam, mujezini i onaj koji oglašava na dan džume, kao i četverica hafiza, predsjednik mevludskog skupa, najavljiivač i nuktadžija budu iz reda učenika navedenih kur'anskih džuzova, u skladu s postavljenim uvjetom. I za petericu onih koji uče zikr, koji ponavljaju zikr nakon obavljenog podne-namaza u spomenutoj džamiji – svakome od njih pripada po jedan dirhem.

Odredio je da dva službenika u džamiji i onaj koji pali svjetiljke budu iz reda spomenutih učenika zikra.

Također je odredio da se učaču *'ašereta* na ćursu koji je postavljen u džamiji svakoga dana daju dva dirhema, uz uvjet da to *'ašere* uči starješina mahfila. Također je odredio da se služitelju šadrvana ispred časne džamije, u čistome haremu, svakoga dana daju dva dirhema; popravljaju svakoga dana tri dirhema; za hasure i za ulje, za svjetiljke i kandilje svakoga dana tri dirhema.

Zatim je spomenuti vakif odredio sredstva za potrebe hanikaha, ćelija i kuća koje je sagradio i podigao, a koje obuhvataju petnaest soba uz spomenutu džamiju, te ih je uvakufio kao valjan vakuf, napravivši tako hanikah i tekiju za sufijsku zajednicu i boravište za šejhove–putnike, poznate po iskrenosti, ukrašene svojstvom čestitosti, odjevene ruhom bogobožnosti i pobožnosti, postojane na svijetlome putu Šerijata, koji slijede tragove šejhova i bogobožnih, koji se ugledaju na životopise evlija, koji ustrajno izvršavaju šerijatske naredbe pokorno obavljajući namaze u džematu, post, zikr i učenje Kur'ana, suzbijajući strasti duše koja na zlo navodi, kao i druge vrline čestitih putnika – što je obilježje onih koji spoznaju i koji su ispravno upućeni pa ispravno upućuju. I odredio je za šejhovsku dužnost jednoga od najispravnijih i uzoritih halifa iz halvetijskog reda, asketa i putnika, pa mu se daje iz prihoda spomenutih vakufa svaki dan dvadeset dirhema, mjesečno isplaćivano. A za ostale sufije nastanjene u njemu – svakome od njih daje se svakoga mjeseca deset dirhema, mjesečno isplaćivano. Također je spomenuti vakif odredio iz prihoda navedenih vakufa

pet dirhema učitelju u školi koju je spomenuti vakif sagradio na istočnoj strani navedene džamije. Halifi se daju dva dirhema. Dvojici klanjača koji svakoga dana klanjaju nafile namaz nakon pet dnevnih namaza, po četiri rekata, te sevap poklanjaju duši vakifa – svakome od njih daje se po pet dirhema. I za odjeću siročadi i nemoćnima na dan Ramazanskog bajrama – svakoga dana tri dirhema. Za učenje Mevluda i za njegove prateće troškove u mjesecu rebiu-l-evvelu svake godine tri stotine dirhema.

Zatim je spomenuti vakif – neka Allah primi njegova dobrotvorna djela – odredio sredstva za potrebe održavanja imareta i zavije koju je sagradio uz svoju časnu džamiju, na njenoj zapadnoj strani. To je visok i krasan imaret koji uključuje četiri sobe i sofu, gornju nadstrešnicu, a ispod nje štalu za vezivanje konja putnika koji u njoj odsjedaju. Zatim je tu kuhinja, pekara, pećnica, skladište i magazin, te sve ono što je nužno da ima kao važne prateće prostorije, u skladu sa ustaljenim običajem u islamskim imaretima namijenjenim boravku putnika koji dolaze i odlaze: učenjacima, šejhovima, čestitim ljudima, uglednicima, siromasima, nevoljnicima, strancima i svim putnicima.

U navedenoj kuhinji pripremat će se određena jela svakoga dana dva puta – ujutro i navečer. Pripremat će se za ručak: gulaš od jednog kilograma očišćenog pirinča s mesom, a za večeru gulaš od pola kilograma očišćenog ječma. Petkom će se kuhati tri kilograma očišćenog pirinča sa devet okija masla za kuhanje hrane poznate kao *dana berend* /دانه برانج/, jedan kilogram pirinča, tri okija masla i dvanaest okija čistog meda za hranu nazvanu *zarda* /زرده/. Svake noći mjeseca mubarek Ramazana, osim uoči petaka, priprema se tri kilograma pirinča za jelo zvano *dana berend* i određeni gulaš od ječma, a u ostalim noćima isto tako. Također je odredio da se priprema hrana za oba Bajrama na isti način kao što se priprema uoči petka, kako je gore navedeno. Za meso je određeno svakoga dana pedeset dirhema, s mogućom korekcijom gore-dolje, zavisno od cijena. Za hljeb je određeno svakoga dana devedeset i šest okija čistoga brašna, s tim da svaki komad teži 100 drama. Moguće je povećanje ili smanjenje prema potrebi. Za sol, luk, kim, biber i druge začine – svakoga dana šest dirhema. Za kuhara u kuhinji i pekara – svakoga dana petnaest dirhema.

Također je odredio za gostoprimstvo putnika koji odsjedaju posebno – svakoga dana trideset dirhema, a pri dolasku putnika daju se med i hljeb, prema ustaljenom običaju u svim sličnim imaretima. Za drva za putnike u zimskoj sezoni – svakoga dana četiri dirhema.

Odredio je za održavanje vakufa, za nadzor džamije, imareta i drugih pratećih objekata – svakoga dana dvadeset dirhema. Vakif je odredio da se od pripremljene hrane svakoga dana svakom službeniku navedene džamije i službenicima opisanog imareta – osim mutevelije – daju se po dvije porcije: jedna ujutro, jedna navečer, i po četiri hljeba. Spomenuti vakif je odredio svakome ko bude šejh u navedenom imaretu dnevno osam dirhema. Svakome od dva nadzornika dnevno po dva dirhema. Sobarima također, te pomoćniku kuhara dnevno četiri dirhema. Nadzorniku skladišta žitarica četiri dirhema. Čuvaru magazina trećina dirhema. Osobi koja prosijava ječam jedan dirhem dnevno. Mlinaru dva dirhema dnevno. Konjušaru dva dirhema dnevno. Svakom kuharu po trećinu dirhema, a njihovom učeniku po jedan dirhem. Svakom hljebaru po tri dirhema, a njihovim učenicima po jedan dirhem. Čistaču toaleta jedan dirhem dnevno. Čuvaru koji otvara i zatvara vrata imareta ujutro i navečer po dva dirhema dnevno. Osobi koja pere posuđe dva dirhema, nosiocu mesa po jedan dirhem dnevno. Također je spomenuti vakif odredio za svakoga ko bude ubirač prihoda od kirija za radnje smještene u gradu Sarajevu, i od prinosa s imanja Turson Ceribaše /طورسون چري باشی/, Butila /بوته/ i Crne Rijeke /چرنه ريفه/ svakoga dana po pet dirhema. Isto tako, svakome ko bude ubirač prihoda od vakufa koji se nalaze u nahijama Dnoluci /ايدنولوقه/ i Maglaj /مغلاي/ svakoga dana po pet dirhema. Također ubiračima u nahiji Cetinje /چتنه/ po pet dirhema dnevno. Za ubirače prihoda od vakufa smještenih u selu Kromišta /قرومشته/, koje pripada Sejruzu /سيروز/ po četiri dirhema dnevno. Njegovom pisaru dva dirhema. Nadzorniku konja na ispaši smještenih u kadiluku Sejruz /سيروز/ tri dirhema dnevno. Opslužitelju pastuha posebno – svakoga dana dva dirhema. Svakom od njih pripada po dva kilograma pšenice, prema sejruskom

mjeranju. Spomenuti vakif je odredio da se od prinosa navedenih vakufa svakoga dana daje po pet dirhema onome ko bude imam u džamiji sela Kromište koje pripada kadiluku Sejruz, i ko bude učitelj u toj džamiji. Mujezinu – svakoga dana po dva dirhema. Za sagove u džamiji, ulje i mirisnu smolu zajedno s kancelarijom – svakoga dana po pola dirhema. Ono što ostane raspoređuje se po mišljenju mutevelije i nadzornika za putnike prema potrebi.

Potom je časni vakif – neka Allah sačuva temelje njegovih hajrata od nepogoda – pošto je obavio tevlijet spomenutih vakufa na šerijatski dopušteni način a onako kako njegova čestita osobnost želi sve dok sjedi na tepihu života, onda je prepustio upravu, ali bez nadzora, te druge poslove svome najboljem oproštenom robu ugledniku Muratu vojvodi, sinu Abdulhajja. Nakon njega, bit će onaj ko je najbolji za tevlijet a onda najbolji od njegovih sinova, pa opet najbolji i tako redom – kako je utvrđeno i objašnjeno.

Također je odredio da nadzor nad njegovim navedenim vakufima pripada onome ko je najbolji i najzaslužniji od oslobođenika, a zatim njegovim potomcima, prema uvjetima postavljenim u tevlijatu sve do završetka lanca. Isto to odnosi se na vođenje knjiga, na šejhovstvo, prikupljanje prihoda i druge utvrđene službe, s koljena na koljeno – sve do potpunog prestanka, kao što je prethodno određeno. Tek potom siromašnima, kao u svim drugim vakufima muslimana.

Spomenuti vakif je odredio da sva postavljanja na položaj i smjene budu u rukama mutevelije, ali samo u onome u čemu ima pravo a ne u onome u čemu nema pravo. Također je uvjetovano da nijedan siromašni službenik ne treba ići do visokog suda da bi dobio prava osim u onome što je strogo nužno po šerijatu.

Zatim određuje da uvjeti njegovih vakufa budu prema uvjetima koji su prethodno zapisani, potvrđeni i primjenjivani u imaretima Ornosije /الاورنوسية/ u gradovima Sejruzu /سيروز/ i Đumledini /كوملجنه/, pa treba tamo provjeravati.

Dalje je spomenuti vakif odredio da svakom emiru i valiji u vilajetu Bosni pripada po jedan dirhem dnevno, a svakom kadiji koji je po službenoj dužnosti zadužen za sud u Sarajevu pripada također po jedan dirhem dnevno. Također, emir i kadija trebaju voditi računa o zaštiti u pitanjima vakūfā i onoga što je vakufima obuhvaćeno, tražeći zadovoljstvo Allaha Uzvišenog i Njegovu milost a ne radi neznatnosti i prolaznosti ovoga svijeta, te da traže obračun od mutevelije, nadzornika, pisara i prikupljača prihoda svake tri godine, precizno i pažljivo, prema utvrđenim pravilima i običajima obračuna dobro utemeljenih vakufa.

Kada je spomenuti vakif završio sve poslove svojih navedenih vakufa i njihove raspodjele prema navedenom obrascu i redu, on predade tevlijet prvaku Murat vojvodi pa pošto ga je ovlastio i delegirao, on se povukao iz upravljanja. Nakon toga, htio je vratiti ove vakufe i prebaciti ih ponovo u svoju vlast, kao što su bili prije, držeći se stava Imama Ebu Hanife al-Kufije, neka je Allah zadovoljan njime, da povratak nije obavezan.

Na to mu se spomenuti mutevelija, vojvoda, suprotstavi, odbijajući taj povratak i pozivajući se na obavezu prema mezhebu drugoga imama, Muhammeda Ibn Hasana Šejbanije, neka Allah obojicom zadovoljan bude. Tako dođe do spora koji prenesoše časnom sudiji i vladaru gore spomenutom, neka ga Allah Uzvišeni poživi i neka mu da uspjeh na kraju, a koji je imao svu vlast u svojim rukama, sudske odluke, izvršenja i potvrde. Časni sudija razmotri ovaj predmet koji je bio sporan među učenjacima i upućenima, neka je Allah zadovoljan svima njima.

Budući da to bijaše vrijeme najizabranijeg među ljudima, u okrilju sigurnosti i postojanosti njegove pravičnosti, kao sama kruna vremena, koji širi pravdu i dobročinstvo među ljudima, donoseći

sigurnost i mir u vremenu, koji je ozario doba obiljem svoje velikodušnosti i brižnosti, cjelovitošću svoje blagodatnosti i dobročinstva u svim krajevima pa zasvagda njegovu sveopću pravednost i milostivost zapisashe ruke vremena perima njegovih vječnih dobročinstava i njegovih trajnih dobrih djela na stranicama okrećućega Univerzuma – neka Allah Svevišnji i Uzvišeni njegovo carstvo i vlast njegovu ovjekovječi, i neka na sva stvorenja dobrotu i blagost izljeva, a ovo je dova koja se ne odbija jer predstavlja dobrobit za sve vrste stvorenja i baš sve obuhvata – stoga je časni sudija, navedeni upravitelj presude, svojim ispravnim mišljenjem i pronicljivim razmišljanjem dao prednost strani vakufa nad stranom vlasništva. On je presudio o valjanosti vakufljenja spomenutih vakufa i o njihovoj obaveznosti, oslanjajući se na mišljenje dvojice imama, znajući za razilaženja, a nakon što su ispunjeni svi uvjeti presude i upisa.

Tako su sve navedene stvari postale ispravan, šerijatski valjan i obavezujući vakuf, prema saglasnosti učenjaka Ummeta i imāmā milleta, upisan i presuđen kao valjan i obavezujući, potvrđen i izvršan, sa svim svojim uvjetima, važeći u svim svojim odredbama, pri čemu se ni na koji način ne može prisvojiti njegova imovina, prema pojašnjenom redoslijedu i jasno određenom načinu.

Nije dopušteno nijednoj osobi koja vjeruje u Allaha, Njegove Meleke, Njegove knjige, Njegove poslanike i u Dan posljednji — bilo da je halifa, sultan, vezir, kralj, emir, sudija, valija, muftija, učitelj, mutevelija, muhtasib, ili bilo koja druga osoba — da mijenja ovaj vakuf, da ga umanjuje, suspenduje, poništava njegov uvjet ili da ga preusmjerava. Ko to učini, haram je počinio i grijeh je zaslužio.

Kako bi se, dakle, mogao usuditi musliman da se toga dotiče, nakon što je čuo riječ Poslanika, Allah ga blagoslovio i spasio ga: „Za šaku zemlje koju čovjek od svog brata nepravedno uzme, Svevišnji Allah će ga sedmostrukom zemljom oko vrata okovati u ognju džehennemskome“.

A reče i Allah Svevišnji i Uzvišeni: „Za nasilnike bolnu kaznu pripremio je.“

Ko se, dakle, suprotstavi Knjizi Allahovoj i Sunnetu Poslanika Njegovoga pa nastoji poništiti vakuf svoga brata muslimana — taj je Allahovu srdžbu navukao na sebe; Džehennem je njegovo prebivalište, a grozno li je to prebivalište! Na njemu je prokletstvo Allahovo, prokletstvo meleka i svih ljudi zajedno – na Dan kada neće koristiti nasilnicima izgovaranje i pravdanje njihovo; za njih je Kuća Zla i nad njima je prokletstvo.

A nagrada vakifu je kod Allaha, Uzgajatelja svjetova, jer On ne propušta nagradu onima koji čine dobra djela.

Hvala Allahu za milost Njegovu u svakoj prilici – Allahu Uzgajatelju svjetova. A salavat i selam Njegovom Poslaniku, Njegovom Miljeniku, našem predvodniku Muhamedu, njegovoj porodici ashabima njegovim dragim i čestitim prijateljima.

Izvršeno je zasnivanje vakufa, njegovih uslova i ograničenja, njegovo evidentiranje, svjedočenje o njemu i kompletna isprava – sve na datum koji pada u prvi mjesec od dva mjeseca džumada godine devet stotina trideset osme hidžretske, po hidžretskom, lunarnom, odabranom pejgamberskom — neka su Allahov blagoslov i spas Pejgamberu.

Ovome vakifu su svjedočili – neka Allah dobrim nagradi rezultate njegovih djela – kao i djela [sljedećih] pravednih muslimana i njihovih potomaka:

Hadži Baša, sin Ahmedov; Alija Čelebi, sin Kemala al-džindije; hadži Mustafa, sin Karađoza; Alaudin al-Ferhadi; Mevlana imam Muhjudin, sin Kasimov; džabija Mustafa, sin Abdulahov,

džabija; Ismail, sin Abdulaha; hadži Husam, sin Hasana kebabdžije; hadži Memi, sin hadži Ilijasov; Muhamed, sin etmedžije; hadži Mustafa, sin Kara Muse; hadži Ejnehan, sin Ahmedov; Hajrudin al-Kalanisi; Muhamed, sin Hamzin, bojažija; Ejnehan, krojač; Mustafa, sin Sajjid Mustafe; Kara Musa, sin Nesuhov; Mevlana derviš Havadže, zamjenik u sarajevskom sudu; Mafharul-aqrar Šudža', sin Hidra iz Elbasana; Behram-aga, sin Abdulaha, tavvašija.

[Iz arapskog u bosanski jezik prenio Esad Duraković, februara 2026.]

Prevodiočeve napomene

- Original ovog prijepisa vakufname čuva se u trezoru/kasi Uprave Gazi Husrev-begova vakufa u Sarajevu.
- U prijevodu vakufname toponime sam navodio u zagradama i izvorno – na arapskom jeziku kako su zapisani u vakufnami. Naime, moguće je da neki toponimi danas ne nose iste nazive kao i u vrijeme uvakufljenja i zato čitaocima ovoga teksta nudim verziju koja je zapisana arapskim pismom u vakufnami.
- Dva mujezina – pod tim se podrazumijeva „pomoćni mujezin“ petkom kada se klanja džuma namaz.
- Najavljiivač (mu'arrif معرف) je osoba koja petkom pred džumu namaz objavljuje okupljenim džematlijama ime vakifovo.
- Nuktadžija (واضع النقطة) je osoba koja dijeli džuzove za učenje, čuva ključ od sanduka i td.
- Kajjim (قيم) je „zaduženi službenik“ u džamiji.

Esad Duraković